

Kaosa AEBko zientzian, gobernu berriaren neurrien ondorioz

Ana Galarraga Aiestaran · Elhuyar Zientzia

Nahasmendua, kaosa, hondamendia eta antzeko hitzak erabili dituzte zientzian espezializatutako hedabideek (*Nature*, *Science*, *The Lancet*...), AEBko gobernu berriak ezarri dituen lege berriek sortu duten egoera deskribatzeko.

Hain zuzen, herrialdea Osasunaren Mundu Erakundetik eta Parisko Hitzarmenetik ateratzearekin batera, zuzenean zientzia-jardueraren kontra jotzen duten hainbat erabaki hartu ditu gobernuak. Besteak beste, bertan behera utzi ditu dibertsitatearekin, ekitatearekin, inklusioarekin eta irisgarritasunarekin lotutako programa guztiak, eta agindua

eman du "genero-ideologia" deitu dioenarekin zerkusia duten ikerketak atzera botatzeko. Galarazitako terminoen artean hauek daude, besteak beste: genero, transgenero, ez-binario, pertsona haurdun, dibertsitate kultural, etnia, alborapen, historikoki, desgaitasun, migratzaile...

Horrenbestez, ikerketa-zentroak aginduak betetzen hasiak dira, eta ondorioak berehala ari dira antzematen. NIHn, hau da, ikerketa biomedikoko munduko instituzio handienean, bertan behera utzi dituzte zenbait webgune. Oraingoz, ez dituzte galarazitako terminoei erreferentzia egiten dieten

Ikertzaile bat NIHren laborategi batean, 2019an, ikasleak trebatzeko dirulaguntza bati esker lanean. ARG.: NIH/Jabego publikoa.

artikuluak erretiratu, baina haiekin zerikusia duten proiektuetarako, bilera eta bidaietarako eta ikerketa-bekatarako dirulaguntzak izoztuta dauzkate. Are gehiago, AEBko Zientzia Fundazioak (NSF) beka guztien ordainketak eten ditu, legea hautsi ditzaketenen erabakiei aurre hartzeko.

NASAk ere bertan behera utzi ditu lege berritik kanpo geratzen diren adarrak, eta ikerketa-zentroak aztertzen ari dira saio klinikoak egiteko dituzten irizpideak. Izan ere, dokumentu ofizialetan, kendu egin dute ez emakume ez gizonentzat ematen zuten hirugarren aukera, eta, aurrerantzean, generoari erreferentzia egin ordez, soilik sexua aipatzea agindu dute, bi aukera hauetara mugatuta: maskulina eta femeninoa. Hori omen da “egia biologikoa”.

Biologoek, ordea, argi azaldu dute gorputza, game-toak eta kromosomak ez direla sartzen bi aukera itxietan. Are gehiago, [sexua espektro modura](#) definitzen dute zientzialari askok. Bestela ere, pertsonengan, naturak baino are eragin handiagoa du kulturak, ia denean.

Dibertsitatea, ekitatea, inklusioa eta irisgarritasunaren aurka

Hain zuzen, osasunarekin eta ongizatearekin zerikusi zuzena dute baldintzatzaile sozialek: sexu-identitatea, etnia, maila ekonomikoa eta laborala, naziotasun-agiriak... Hortaz, ikertzaileek ohartarazi dute dibertsitatea, ekitatea eta inklusioarekin zerikusia duten datuak galtzeak ondorio larriak izango dituela gizartearen.

Horren adibide garbia da Gaixotasun Infekziosoen Zentroak (CDC) darabilen zaugarritasun sozialaren

indizea. Zentroak indize hori baliatzen du, komunitateen zaugarritasuna neurtzeko eta aintzat hartzeko osasun publikoko planetan, hala nola txertaketetan, adikzioen prebentzioan eta hondamendi naturalei aurre egiteko erantzunetan.

“Galarazitako terminoen artean hauek daude: genero, transgenero, ez-binario, etnia, alborapen, historikoki, desgaitasun, migratzaile...”

Komunitate zaugarriekin lotuta, ezabatzen ari dira herri indigenen ezagutza jasotzen dituzten datu-baseak eta proiektuak: ingurumenekoak, medikuntzakoak, astronomiakoak... Proiektu horiek, balio zientifikoa eta kulturala ez ezik, balio etiko handia ere badute, mendeetan gutxietsi egin baita herri indigenen jakintza. Ondare hori aitortzeko eta biltzeko azken urteetan egindako lana, beraz, eze-rezean geratzeko arriskua dago.

Zientzialariek aitortzen dutenez, zaila da jakiten zenbateraino eragingo duten neurri berriek, baina ez dute zalantzarik ondorio kaltegarriak izango ditzutela, AEBko zientziarentzat ez ezik, herritarrentzat eta nazioarteko elkarlanarentzat.

Argi adierazi zuen *The Lancet* aldizkariak, horren inguruan argitaratutako [editorial](#) gogorrean: “Jende gehiago gaixotuko da, eta jende gehiago hilko da”. ●